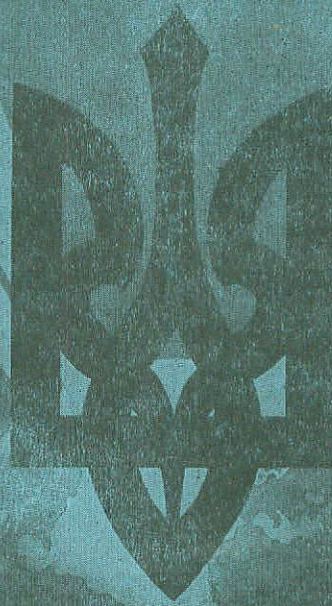

ВІСНИК

ОРГАН
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ СВОБІД
УКРАЇНИ

СВОБОДА
НАРОДАМ

СВОБОДА
ЛЮДИНІ

ВИДАЄ
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

P.O. BOX 304 ST.D
NEW YORK 3, N.Y.

В І С Н И К

О Р Г А Н

ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

(О О Ч С У)

З М І С Т

1) Національне „Я” — Е. Л.	8) Стратегічне положення в Ев-
2) „Від нині во єдино” — Др. М. С. .... ст. 3	ропі — В. К. .... ст. 16
3) Оце ж і були Крути — Б. Ю. К. .... ст. 5	9) З організаційного життя ..... ст. 22
4) УПА у світовій Енциклопедії ..... ст. 6	10) Новий Відділ ООЧСУ в Карте-
5) Чи Росія є непоборна? — Д. Д. .... ст. 9	рет, Н. Дж. .... ст. 23
6) Диверсія московського імперія-	11) З листів до Редакції ..... ст. 24
лізму — В. К. .... ст. 10	12) Жертви
7) Два п'ятидесятиліття — Б. К. .... ст. 12	

в и д а в

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

P. O. Box 304, Cooper Sta.

NEW YORK 3, N. Y.

В І С Н И К

Національне „Я”

Переживаємо нині переломові хвилі не лише політичної, але й духової натури. Духова криза є навіть важніша від політичної, бо остання є впливом першої. Самі відчуваємо потребу ясної розв'язки найосновніших духових питань й завважуємо, що цю саму потребу відчуває решта культурного світу. Завважуємо теж, як інші культурні народи горячково шукають розв'язки цих проблем і тому вважаємо, що не можемо й ми залишити їх емпіріці, інтуїції, підсвідомій народній мудрості, а мусимо із підсвідомих клітин нашого збірного мізку перетягати їх у свідомі.

Одно питання потягає друге, друге третє і так далі, аж доки, в розвазі над справою визволення українського народу не прийдемо до основного питання: Нашо, властиво, українському народові волі? Що є національна воля? Чи це ціль сама в собі, чи може це тільки засіб до цілі? Коли це тільки засіб до цілі, то що саме є цією найвищою ціллю, за яку бореться віками український нарід і проливає потоки крові?

Здефініймо спершу слова „волі” і „свободи”. Воля, це віра і бажання чогось оригінального, свого. „Моя воля така, воля мойого народу така...” Свобода, це свобода фізичних рухів у напрямку цієї волі.

Знаємо добре із щоденного життя, що свобода фізичних рухів на цій землі все є обмежена. Деколи вона є обмежена елементарними си-

лами природи. Деколи, серед скупчення людей, вона є обмежена законами, що нормують спільне життя людей. Чим більше скупчення, тим більше тих обмежень.

В якій точці ця свобода обмежена до тої міри, що вона перестає бути свободою, а прибирає назву поневолення? В якій точці воля одиначи й народу є знасилувана так, що спонукує бунт проти насильства? Чому люди загалом бунтуються проти насильства? Чому вони жертвують родинне життя, майно, а навіть власне життя, яке вважається найціннішим скарбом, у боротьбі проти насильства?

Ці питання рідко коли ставиться в нас на цілий зріст. І часто можна зустріти цілі політичні брошури і книжки, які подрібно, а навіть вміло, представляють боротьбу українського народу за волю проте дають відповідь на порушені питання тільки одним одніським реченням: Щоби виявити своє національне „Я”.

Але, що це є те національне „Я” українського народу, за яке він так завзято бореться, не жалюючи найтяжчих жертв? Чи це матеріальні добра, яким ворог не дається розвинути, а ті, що розвиваються проти його волі, він загарбує для себе? Коли так, то воля українського народу була б сповнена і його національне „Я” проявлене, якби Москва перестала грабити Україну і витворені матеріальні добра залишила в її границях. Безперечно, це облекшило б фізичне

життя українського народу, але невже цим його найвищі аспірації були б вдоволені?

Кожний із нас відчуває, що ні. Як довго нога окупанта давить волю українського народу та його стремління до чогось вищого, кращого, вічного — так довго український народ не вдоволюється матеріальними вигодами. Український народ прагне проявлення свого духового „Я” і для цього він жертвував і далі буде жертвувати матеріальними вигодами.

Це духове „Я” є сумою усіх благородних — етичних і естетичних — прикмет українського народу, які нуртують у його душі, а які хочуть проявитись, щоби збірно виповнити на цьому світі релігійну, Божу місію й заслужити собі життя вічне.

Скаже дехто: „Це звучить як недільна проповідь”. Можливо, але сили, які роздавлюють український народ і загрожують цілому світові, розлялись по вулицях нашого щоденного життя. І недільна проповідь мусить вийти з мурів церков і заливати вулиці нашого щоденного життя. Надходить останній бій між Христом і Сатаною. Від висліду цього бою залежить доля українського народу, доля цілого світу.

В скромних українських селянських хатах, під скромною селянською одежею, містяться великі духові цінності: пошана до ближнього, пошана до його власности, любов до дітей і родини, любов до Творця неба й землі, бажання і воля добрими вчинками заслужити собі Його ласку. Містяться глибоко етичні засади, які нормують відносини одної одиниці з другою, містяться почуття краси, барвисто проявлювані в національному мистецтві. Український народ хоче всі ці духові скарби видвигнути на зовні, здобути для них право горожанства, а жорстокий деспот роздавлює усе своїм чоботом. Український народ відчуває, що всі ці скарби зложив у його серці Бог і наказав не дати їх нікому спотворити. Але Сатана на кожному кроці спотворює їх.

Тому український народ бореться проти цього. В цій боротьбі він не щадить своїх матеріальних дібр, які дехто лукаво пробує поставити на першому місці, не щадить життя, яке теж ніби являється найвищою цінністю чоловіка. І він осягне своє, охоронить ці цінності, врятує своє національне „Я”, коли далі буде чуйно прислухуватись до голосу Бога, далі буде вірити в вище посланництво своїх духових цінностей.

Сатана знає це, тому пробує цю віру українського народу підтяти матеріалістичною діалектикою, яка, відкинувши віру в Бога, вже в дальшому тягу стає на зовсім логічний шлях та доказує, що все найцінніше в житті складається з матерії, а найважливіші чинники в суспільному устрою є засоби продукції матеріальних дібр. Відкинувши віру в Бога і віру в Божі стремління даного народу ніхто не буде всилі опертись логіці матеріалістичної діалектики. Бо без віри в Бога матерія мусить стати на першому місці, а духові стремління, індивідуальні і збірні, стати забобонами, пережитками печерних часів, коли людина зі страху перед природними елементарними силами творила собі із них божків. Без віри в Бога мораль і етика стає лише практичним засобом, який можна кожної хвили змінити, чи відкидати для вигоди. Без віри в Бога воля людини до проявлення свого духового „Я” тратить свою святість, а тим самим, „в імя порядку”, її можна брутально роздавити, хочби вимордуванням мільонів людей.

І тому саме грозить велика небезпека українському народові з боку тих українських, часто добра бажаних, сил, які свідомо, чи несвідомо, даються втягати до дискусії у площині матеріалістичної діалектики, ставлячи на першому місці матеріальний добробут, засоби продукції матеріальних дібр українського народу, колхозу і т. п., а поминаючи при тім цілковито Бога. Давшись втягнути в цю площину, вони шляхом залізних логічних законів мусять остаточно докотитись до заперечення волі, свободи, національности, державности.

Очевидно, що про матеріальні добра, засоби продукції, розподіл національних дібр, практичний соціальний устрій — треба також писати й дискутувати, але так, як говоримо про наше тіло, хоч на перший плян ставимо Духа. Дискусія над цими питаннями мусить мати свою пропорцію й ніколи, нігде, не сміє залишати вражіння, що матеріальні добра ставимо понад духові. Щоби уникнути цієї помилки, всюди, на кожному кроці, мусимо починати від Бога і все спрямовувати до Бога. В декого це буде викликати іронічну усмішку. Але, як казав німецький мудрець, — „люди сміються з того, чого не розуміють”.

Евген Ляхович.

Др. М. Сидор

„Від нині во єдино“! . . .

Історія українського народу є настільки багата й цікава, що наш народ має з чого черпати не лиш науку, але й покріплення духа й сили волі, якої нам у сучасних важких часах кожному дуже потрібно.

Крізь сторінки тисячорічної історії українського народу, пробиваються світлі моменти, повні гордості, відваги й подиву, але історія не полишила й тих подій, на згадку яких паленіє шкура всім нащадкам, викликаючи в них різні рефлексії, думки й побажання; мовляв — коли б ми там були, було б інакше!

Безперечно, що найсильнішою нашою історичною традицією, є доба Київської Імперії, подібної якій в нашій історії немає! Нажаль і вона не є вільною від різних міжусобиць та крамол, що їх київський Літописець теж не забув вичислити й увіковічити.

Другий період відродження української нації — Козацька Держава — позначився в історії України світлими моментами, поміж рядки яких пробивається однак багато темних плям, без котрих сучасне обличчя української нації виглядало б дещо інакше.

По довгій темряві, в яку північний деспот москвинів увігнав наш народ на пару століть — почало сходити Сонце й просвічувати шлях поневоленого народу, наближаючи його до осягнення останньої мети — волі й свободи!

Боже Провидіння післало українському народові одного Генія і кілька озброєних наукою, вірою і сильною волею умів, щоб дивинули свій нарід з темряви й вели тернистим шляхом до обіцяної вільної землі, яка спливала кров'ю своїх дітей від довгих поколінь.

В розгарі Першої Світової Війни, Україна, не так силою обставин, як краще, силою своєї волі, скинула вороже ярмо, проголосила волю й незалежність та почала порядкувати своє життя по своїй вподобі, кермуючись добром своїх дітей, а не її ката.

Це був той третій період відродження її духа, віри й незалежності!

Від того часу проминуло тридцять один рік. Кинувши зором у те недавнє минуле, знаходимо знову для себе багато покріплення, віри

в кінцеву перемогу української нації за її право на вільне життя і свободне виявлення волі, не зважаючи на це, хо Україна дальше в неволі, кервувється у важкій боротьбі у наших сьогоднішніх днях грози, розпуки і надій!

Третій період відродження українського народу є важливим для нас не лиш своїм проявом, своїм постановням, але і то в першу чергу, тим, що дав початок не пасивній, але активній, збройній боротьбі — виставив українській нації в руки меч і Хрест, яких від того часу жадна ворожа сила, надвлада й жорстокості, не всиді вибити їй з рук!

Ми не будемо заглиблюватись основніше у хід цих подій — не будемо запитувати: чому треба було аж Четвертого Універсалу УНР, щоб здобутись на саме проголошення свободи й незалежності України!... Не будемо теж просліджувати змісту, що говорили попередні три Універсали — бо в більшості ці справи є вже відомі й достатньо насвітлені. Не збираємось судити тих, що їх події переростали понад голосу, бо вони зробили те, до чого були здібними!

Одначе з повним спокоєм совісті доводиться ствердити, що крім ряду невдач, крім злочинного політикування наших соціалістів, ширення дефетизму, саме в час розгару революційної стихії — ці події третього відродження позначалися історично — важливими фактами — а саме: проголошенням самостійної держави українського народу та, рік пізніше — проголошенням Соборності всіх українських земель, об'єднаних, раз назавжди, в одно ціле! Це є найголовніші моменти, ваги й історичної вартості яких не можуть стерти жадні ворожі протидії.

Беручи під увагу тодішній стан в Україні, треба прямо дивуватись, що серед крику соціалістичних галабурдників — здорові сили спромоглися на створення незалежності й проголошення соборності всіх українських земель. Це бо не легке було завдання! Вистарчить приглянутись до дії цієї соціалістичної суматохи, що творила попередні три Універсали. Їх зміст, це мало що не ганьба, безрадість, відчу-

женість тих людей не лиш від інтересів української нації, але — й від самої України!

І лиш завдяки самостійникам, завдяки сл. п. Миколі Міхновському й горстки його ідейних однодумців, вдалося вложити в уста керівних людей, зміст Четвертого Універсалу, а рік пізніше, 22 січня, 1919 р., закріплено державність проголошенням Соборності всіх земель України!

Саме ці історичні акти є для нас і — майбутнього покоління — святими! Хоч після тих актів Україна скривавлена й опущена цілим світом, втратила свою незалежність — вона не скапітулювала, й морально та фізично продовжує боротьбу за право на державність і соборність до сьогодні.

Друга Світова Війна перекотилась своїми руйнуючими хвилями по всій Україні. Сподівання не сповнились, але й боротьба для української нації не закінчилась! І доки нація є в бойовому поході, в жорстокому змаганні, вона має всі вигляди на успішне закінчення тієї боротьби, яку продовжують найкращі її Сини на всіх закутках соборних земель.

Третій період українського відродження ще не завершився, він проходить різні стадії свого розвитку, досягаючи, на наших очах, своєї кульмінаційної точки — якою є стадія збройної, революційної боротьби, що її започаткувала Революційна ОУН!

Всі попередні стадії українського відродження того періоду, степенювалися від культурницької роботи починаючи та перейшовши різні еволюції і потрясення в добі Першої Світової Війни, досягнули права на збройну боротьбу, однак не зуміли ще втягнути в ту ж боротьбу зревольтованих мас, а випустивши їх з під своєї жерми, втратили основну силу, яка підпадала під вплив чужих кличів, в результаті чого, програма була значно прискішена.

Після Першої Війни завдяки українському націоналізмові, вдалося зберегти розбиті душі й спрямувати їх знову в русло боротьби з ворогами-окупантами за свої права на свободу й соборність. Воля й соборницька ідея пологнили не лиш цих, що самі брали участь у всенародних змаганнях, але притягали душу й серця цих, що приходили, чи мали прийти їм на зміну. І, коли в недавньо-минулому треба було аж четвертого Універсалу для проголо-

шення державної самостійності, то чергове юне покління, відроджене українським націоналізмом, вирішувало події і акти не маловажної історичної ваги без вагань, висловлюючи устами народу відважно чого бажає, до чого стремить, за віщо бореться! Доказів на це маємо багато і вони наскрізь вистарчаючи для нашого твердження: це — проголошення незалежності й волі в Карпатській Області України 14 березня 1939 року — це проголошення Відновлення Української Державності дня 30 червня, 1941 року — це в дальшому, збройна боротьба за ті проголошені ідеї, відгук якої доходить в наших днях до всього світу, навіть до цих, що донедавна були "глухі й невидючі"!

Світ, як у минулому, так і в сучасному числиться в першу чергу зі силою, з відпорністю даного народу, з його збройними проявами боротьби за волю, а не із скиглінням, соціалістичним мрійництвом та всякого роду утопіями! Про те слід тямити нам зокрема у сучасну пору! Черпати скарби від—матері науки—історії, покріплятись християнською мораллю, шанувати світлі традиції, й загострюючи ум, треба сталити також і меч, щоб скорше й легше промостити шлях українській нації до самостійності, волі й соборницької державності. Історія українського народу записує світлі сторінки; сторінки нові й сильні, як дух і віра як воля і ідея сучасних воїнів України, її Геройської Повстанської Армії!

Все дряхле, стухле й перегните марксівськими теоріями, "мудрощами" і практикою, — мусить бути спалене вогнем ідеї здорової української нації, ідеї, за яку її збройне рамя—УПА промощує шлях своєму народові до вільних воріт злотоверхого Києва!

Для нас доля призначила дещо інше завдання: опинившись поза межами рідної Батьківщини, — відтяжені від безпосереднього збройного змагу — ми зобов'язані допомогти цій священній боротьбі й цей обов'язок лежить і тяжітиме нас на пятном слави, або — ганьби, в залежності яку поміч зуміємо і схочемо дати від себе тим, що кладуть своє життя і зрошують широкі простори України своєю кровю, можливо, також за нас!

Якщо зможемо скапіталізувати цю боротьбу УПА для прискішення волі — ми її здобудемо

вже в недовгому майбутньому, яке — це майбутнє — мусить бути світлим, бо воскресення волі, і її закріплення — є найсвітлішим мо-

ментом сповнення і винагороди всіх жертв і трудів, які віддавали й віддаємо за Українську Соборну Державу!

Б. Ю. Кичерський

Оце ж і були Крути . . .

(Уривок розповіді)

...Оце ж і були Крути, сер! Бій кількох сотень невишколеної військово української молоді із кривавою кількатисячною армією Муравйова...

Ви кажете, сер, що вам — людині англосаксонського світу тяжко зрозуміти мою розповідь. Що вам — колишньому офіцерові армії Його Королівської Величності — годі збагнути глузд отого Крутянського бою, як і те, чому так урочисто святкують українці і в Європі, і в Британії, і в країнах Південної і Північної Америки, і навіть у далекій Австралії роковини цього бою... То ж, на вашу думку, бій з мілітарного погляду був цілком непідготований і безглуздя було кидати на певну смерть отих кілька сотень юнаків — цвіт тодішньої української молоді...

Ваша правда, сер, і на підтвердження ваших думок я міг би вам, хоч ви і самі добре знаєте українську історію й українські справи, сказати ще, що виїхали ці юнаки під Бахмач в той час, коли в Києві ще стояли полки вишколеного, випробуваного в боях вояцтва, не маючи ніякого діла і знаючи, що ворожі большевицькі загони йдуть на Київ. Що більше, я міг би пригадати й те, що кілька місяців до Крутянського бою — в червні 1917 року відбувався в Києві Другий Військовий Зїзд, на якому було 1976 делегатів, представників від 1.782,444 українських вояків, що — зіхавшися — вимагали створення української армії...

Ви дивуєтесь, питаєте, де і як розтрачено цю силу і такі можливості. Як це сталося, що замість міліонової армії тільки горстка молоді порвалася боронити української столиці? І я мушу вам сказати у відповідь, що українська революція — 1917-1918 роки — це була доба захопленого, занесеного від вас із Заходу, хоч і не завжди добре зрозумілого, соціалізму... Українські політики, тогочасні народні про-

відники, віриди, що української збройної сили в той час, коли до влади приходив соціалізм і в Росії, і в Польщі, і в інших країнах, не треба, що це даремна справа творити полки і бригади й армії, тож братні народи не підуть війною на Україну.

Як і ви, дивувалися колись тому і ми — молода українська генерація і, боліючи серцем, сбвинувачували гаряче наших батьків і старших братів, виказуючи, як — не зважаючи на їх віру і соціалістичні ідеї — „братні народи“ таки пішли на Україну. Як у морі крові втопили не тільки тих, що вимагали створення армії, але й тих, хто перешкоджував творити українську збройну силу, і тих, хто переконував українських вояків на згаданому другому Військовому Зїзді, що їм треба мирно кидати зброю і розходитися додому...

Так було і подій сьогодні не завернути. Помилко було багато, але ж не тільки на Україні. Тож і в 1918 і в 1919 і ще в 1920 рр. українці зясовували світові, що таке большевизм і що таке червона советська держава й армія і тоді ваші уряди, сер, мали теж чимало можливостей допомогти збройній протибольшевицькій боротьбі українського народу і там на Сході створити забороло проти комунізму й большевизму. Але вони цього не зрозуміли, не зуміли використати можливостей і сьогодні має червоний прапор і в Букарешті, і в Софії, і в Будапешті і ваш відокремлений острів, сер, можуть обстрілювати ракетною зброєю большевики і з Берліну, і з Бранденбургії, і з найближчої вам, добровільно відданої советам, Тюрингії...

Ви заперечуєте, сер, намагаєтесь боронити вашу — англосаксонську й алянтську тогочасну політику. І знову цілком непотрібно. Ми ж тільки стверджуємо факти.

Але вернімося до Крут, сер. Я хотів би розяснити тепер ваш сумнів про доцільність Крутянського бою, що його роковини святкуємо щороку ми — українці і що їх повинні б згадувати щороку й ви, англосаксонці, і на вашому острові і на вашому американському континенті, відгородженому, але ж не забезпеченому безмежними океанами...

Холодно беручи, ваші сумніви, ваші ствердження і заперечення могли б видаватись правильні. Але ж молодь, яка в січні 1918 року, не цілий тиждень після 4. Універсалу (що ним Центральна Рада майже з „жаєм“ проголошувала самостійність України), збиралася їхати на Бахмач, щоб боронити української столиці, холодно не думала. Вона знала, що коли не хоче іти розагітоване соціалістами вояцтво, коли нема міліонової української армії, яка і могла бути і яка невеликим зусиллям могла б була зупинити похід большевицьких загонів, то треба іти їй — зеленій недосвідченій...

І вона пішла — і сьогодні ми святкуємо її чистий, великий порив. Як не міркувати, сер, з якого боку не підходити але в історії боротьби з большевизмом Крутянський бій залишиться першим, одиноким і неперевершеним. Ми українці горді, що большевицьку пропаганду і большевицький наступ зустріла зброєю перша українська молодь — у ті роки, коли в нас на Україні більшість ішла за принципом „не драгувати орди, але виходити проти неї з хлібом, і коли у світі в загрозу кому-

нізму й большевизму ще не вірив ніхто. Це важливо і треба усвідомити і належно оцінити сьогодні, в час, як і в Лондоні, й у Вашингтоні, і в інших столицях світу починають думати про те, щоб зброєю зупинити большевицький наступ чи експанзію. Бо ж загрожують оті сьогоднішні „загони Муравйова“ вже не Україні, ні Східній чи Середній Європі, але Франції, Великій Британії і — навіть — Зєдиненим Державам Північної Америки...

Недавно, під час однієї нашої зустрічі, ви захоплювалися, сер, Українською Повстанською Армією, тією — чи не одинокою збройною силою, що за залізною занавісою і в умовах советського уярмлення й терору бореться проти большевизму. Ви подивлялись її героїзм, ви казали, що політичні британські й американські кола починають розраховувати на УПА, як на майбутнього союзника в боротьбі з Москвою. Я хотів би ствердити, сказати вам сьогодні, сер, що оті геройські волюшки УПА виховалися саме ж на Крутянській легенді, що без Крут не було б УПА, що її боротьба — це ж тільки продовження традицій Крутянського бою... Ви назвали цей бій „безглуздом“ з мілітарного погляду. Чи не думаєте ви, що з мілітарного погляду боротьба УПА проти ССРСР і його сателітів, боротьба кільканадцять чи кількадесяттисячної армії повстанців з міліоновими советськими арміями — таке ж саме „безглуздя“, як були колись Крути?...

Ви мовчите, сер. Я не чекаю вашої відповіді на моє питання...

УПА У СВІТОВІЙ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

(УКК) — В Ціріху у Швайцарії, видала накладня Енциклос дуже солідно опрацьовану енциклопедію п. з. „Швайцарський Лексикон“ в сімох обемистих томах великого формату. Це є перша загальна енциклопедія, що вже по другій світовій війні вийшла в німецькій мові. В ній є також стаття про Україну, про важніші події з нашої історії, розвідки про українську мову й літературу, окремо про Тараса Шевченка і т. д. До статті додані ілюстрації. Також є в ній така потатка:

„УПА, Українська Повстанча Армія, заіснувала 1942 року проти німецької окупації. Її го-

ловний командант генерал Тарас Чупринка. Складається з чотирьох армійських груп, станом приблизно 200 тисяч, має власну радіовисильню „Вільна Україна“. Веде боротьбу за демократичну Україну під гаслом „Свобода народам — свобода людині“. В травні, 1947 р. договір трьох держав, а то Советського Союзу, Польщі і Чехословаччини з метою спільних операцій проти УПА“.

Ця перша згадка про УПА в Науковій Енциклопедії має документальне значення, бо забезпечує для УПА належне їй місце не тільки в українській, але й світовій історії.

Д. Д.

Чи Росія є непоборна?

Політики, які дивляться тільки на поверхню подій, — передрякає поверхнею, простором Росії, мають її за непоборного велетня. Окрім цієї поверхні, на доказ наводять, очевидно, історичні факти: невдачу походу Наполеона, перед ним — Карла Шведського, а по ній — Вільгельма і Гітлера.

Факти є фактами, лише треба вміти їх пояснити.

Відразу поставлю тезу, яку постараюся довести в цій короткій статті, або бодай показати, що її можна довести. Ця теза: що **причини успішності, з якою Московщині удавалося позбутися досі всякого наїздника, були не військові — стратегічної, а політичної натури.**

Візьмім похід Карла Шведського проти Петра. Всупереч історикам російським і тим українським, які є під їх суггестією, — похід Карла XII-го так само досере міг скінчитися перемогою шведів, як скінчився їх поразкою. Генерал Юнаків, в своїй капітальній праці про „Велику північну війну“ (опублікованій у виданні „Імперат. Военно-Істор. Об-ва“ перед 1914 р.) — доводить, що інвазія Карла поставила була Московщину на край загибелі. Автор Оксфордської історії європейського Сходу, твердить, що союз шведського короля з Мазепою — був єдина його реальна політична комбінація. Але виправа не вдалася. Чому? Тому, що їй на перешкоді стала короткозора політика європейських держав: по стороні Петра проти Швеції стали Данія і Польща. Цього було забагато для одної Швеції...

Два роки по Полтаві, дипломатії гетьмана Пилипа Орлика вдається втягнути Туреччину у війну з царем Петром. На прутських степах царська армія, разом з Петром, була окружена турками і цареві нічого не лишалося — в нормальнім розвитку подій — як капітулювати і стати в'язнем Порти. Можна собі уявити, як такий безславний кінець Петрової кар'єри відбився б на долі Росії!

Але сталося інакше: зваблений діамантами і жіночими чарами цариці Катерини I, яка була при царі (вона була такою самою повією на

троні, як і друга Катерина), — визир прийняв викуп і випустив царя з його військом із певної катастрофи, лише змусивши підписати ганебний для Москви мир, який м. ін. гарантував незалежність України, але якого потім Петрові і не снилося додержувати. Як у 1711, так у 1709 рр. не стратегічна неможливість розгрому Московщини вратувала її, а неfortunна політика державних мужів Заходу і Туреччини.

Вирослаж Росія — після „смутного времени“ (від смерті Івана Грізного до 1613) також завдяки політичній нерішучості Заходу: Вже за Івана Грізного не бракувало голосів перестороги далекозорих — та на жаль осамітнених — політиків Заходу перед небезпекою розросту Московщини. Славний дук Альба, вже в 1571 р. упоминав німецькі імперські Стани не посилати артилерії і взагалі модерного озброєння москалям, бо — казав — „коли московський цар сприйме всі новини воєнної техніки, він стане сильнішим всрогом, грізним не тільки для Німеччини, а й для всього Заходу“. Але Заходові важніше було гандлювати нині, ніж думати про завтрішну небезпеку. Так само, в ті самі часи, не бракло зі сторони чужинців, що довго служили в „опрічниках“ царя, детальних проєктів — інвазії московського царства зі сторони Білого Моря, щоб зруйнувати імперію царя, „одвічного ворога всього християнства і жахливого тирана“. Вже тоді автори проєктів інвазії вказували на Ахильову п'яту всякого московського режиму — що проти царя Івана, проти того тирана відпаде сам народ. Один автор такого проєкту інвазії Московщини до-раджував навіть, як зібрати потрібну для того армію: так, як в наші часи роблять нераз большевики (в Іспанії, в Греції) — а саме створити міжнародний корпус з маси безпритульних вояків, які, в наслідок тодішніх війн, безпритульними масами блукали по просторах західної Європи. Але ні ці проєкти, ні перестороги дюка Альби, не зробили в Європі популярною ідею боротися з загрозою московського наїзду. Так само, як не дуже вплинули на російську політику Європи перестороги і

дипломатична акція егзильного гетьмана Пилипа Орлика.

Похід Наполеона не вдався, але — як твердять деякі історики Заходу — не через стратегічні причини. Плян цісаря був дійти до Двини й Дніпра і зайняти там оборонні становища, укріпитися на цій лінії, поробити склади всього потрібного для армії, а на Москву рушити щойно на весні 1813 р. Загонистість корсиканця і віра в свою зізду, а також і ради деяких нетерпеливих маршалів, — спонукали Наполеона залишити цей плян і погнали — в зимі — на загибель, якої може б було уникнути. Непідготованість до зимового походу довершила решту. Деякі автори твердять, що якби інвазія була ліпше підготована, то навіть відступ з-під Москви не приніс би за собою поразки. Відступаючи, французи могли б у Вільні стрінити москалів з армією у двічі міцнішою від них.

Не в хибности пляну інвазії — твердять ці автори — а в хибках його виконання лежала причина невдачі. Але головна — знову в політиці. По захопленню армією Наполеона всієї Польщі, Білої Русі, частини московських земель, по наближенню її до границь України, — в населенні Росії і навіть серед самої армії почала ширитися деморалізація і дух поразенства. З мемуарів російських того часу знаємо, яку деморалізацію викликало опущення Москви. Відступаючи, розбиту під Бородиним, російську армію, якої деякі частини відходили через Москву, — населення столиці обкидало образами і лайками. В самій армії вже слабнув дух спротиву. Знаємо випадки, коли священики на Білій Русі приводили жарід до присяги цісареві Наполеонові; знаний виступ маршала шляхти на Україні Лукасевича, який на бенкеті піднімав тост за Наполеона. Може це була лише бравада одної людини, але коли її допускалося в країні, ще занятій російською армією, — свідчить це хіба про величезний упадок російського престижу в війні. А найголовніше, почалися розрухи серед селян. Пішли чутки, що Наполеон — син Катерини і йде вернути селянам свободу; почалися бунти селян проти поміщиків. Наполеонові дсраджували видати універсал про визволення селян... Це могла би бути іскра, якої пожар спалив би армію російську (що складалася ж із селян-кріпаків), захитала б оборонною силою країни і самою

позицією царя... Наполеон не зробив цього, навпаки, в деяких випадках власною збройною силою здушував селянські повстання проти поміщиків, не хотів „розплутувати стихію народного бунту". Тоді цей народний бунт — піднявся проти нього ж.

Пізніше він жалував невикористаної нагоди, як знаємо з мемуарів його адютанта Коленкура, з яким промчав санками весь довгий шлях від Москви до Парижу в зимі 1812 р. Пізніше зацікавився козацькою „Енеїдою" Котляревського, пізніше доручив надворному історикові Лезюрові написати історію козаків, як українських, так і донських, — очевидно, як елементу, яким завше в історії підважувалася потуга московської імперії. Але це було за пізно...

Бачимо, отже, що і в цій імпрезі Захід боявся взяти до рук зброю, яку безнастанно проти нього уживала Московщина — починаючи від агітації на Україні проти козацької старшини, в Польщі — проти шляхти, на Балканах — проти „беїв" турецьких, а тепер всюди — проти „буржуазії". А головно, не зважав Захід на момент національний, на многонаціональний склад потворної імперії, на національні лінії поділу, куди найкраще можна було б загнати клин, щоб розщепити Росію. Так було тоді, так самісінько є й тепер. Політика, а не стратегічні причини, винні в невдачі нападів на Московщину.

В Кримську війну (коли Росія оволоділа Румунією) на щастя для Європи і для людськості, на чолі європейської політики стояли державні мужі, що бачили далеко. Англія зорганізувала протиросійську коаліцію з Туреччини, Франції Наполеона III, з Сардинії і з себе самої. Ця коаліція вигнала москалів з Румунії, з Балканів взагалі, розгромила армії царя на Кримі, взяла Севастопіль, затопила флоту Росії і змусила Николу I. зажити отруї, а нового царя просити миру за ціну понижуючих умов: Росії було заборонено тримати воєнну флоту і укріплення на Чорнім морі. Там, де політика була на височині завдання, спроби поконання Росії удавалися. Правда, успіх був половинчатий, та цьому знову таки причиною була політика. Західні союзники жестиливо жадали від Австро-Угорщини прилучитися до коаліції. Габсбурська монархія тоді, як ще не була об'єднана Прусією Німеччина, — була першою

військовою силою (крім Франції) в Європі; її участь у війні — могла би привести до поважніших клопотів в Росії і не так ще захитати її великодержавне становище. Але Австрія лишилася нейтральною, обмежившись військовою демонстрацією на границях... Лише 22 роки по паризьким мирі, що закінчив Кримську кампанію, московський ведмідь, користаючи з розгрому Франції в 1871 році, знову посунув на Балкани. Царські армії вже стояли майже у брам Константинополя, готуючись вступити до нього... Енергійний натиск Великої Британії і концентрація її флоту на турецьким побережжю, — змусили царя відступити і залишити не тільки Константинопіль, але й Балкани.

В 1905 році, під час російсько-японської війни, поразка Росії не перемінилася в катастрофу тільки завдяки приязному відношенню до неї Заходу. Тоді Росія пішла на мир не так під ударами японської армії, як під загрозою революції, яка і вибухла в жовтні 1905 року. Ця революція не була жартом і лише з великим трудом царатові удалося опанувати її і ввести в русло легальної опозиції (Дума!).

Коли б Росія, розгромлена на Сході, нищена революцією в середині, зазнала би напад з Заходу, зі сторони Німеччини й Австро-Угорщини. — імперія розлетілась би напевно. Бо хто знає, чи посліжили би держави крайнього Заходу на поміч їй, вже непоправно розбитій на Далекім Сході, в розгарі революції в середині, битій свіжими арміями з Заходу. А поміч Америки в 1905 році була виключена — і мілітарно, і психологічно. Але Німеччина того не зробила, навпаки. Вільгельм запевняв царя в своїй приязні, дав вищий німецький ордер ген. Стесселеві, який піддав Порт-Артур японцям і більше боявся тоді Китаю ніж Московщини. За цю нейтральність, своїм західним сусідам відплатила Росія інвазією на них у 1914 році.

Зупиняючись на теперішніх часах, бачимо те саме: союзники виграли війну з німцями, але програли мир. Що Росія тепер загрожує всьому світові. — це зовсім не через її мілітарну могутність, а через проросійську політику Заходу. Причина її могутності та, що Захід — без потреби — віддав їй Манджурію, нарушуючи умову з Китаєм; що не розпочав офензиву на Балканах — на жадання Сталіна і Рузвелта; що віддав москалям Чехію, яку Захід

скорше міг зайняти сам; що віддав Балкани, можучи їх не віддавати, і лінію Ельби, яку теж міг би не віддавати Москві. Захід сам знищив усі барери, які ставляли спротив російській експанзії на Заході і на Далекім Сході, не маючи бажання заступити їх власними барерами. Захід абсолютно відмовляється бачити в потворній імперії зліпку різних національностей і абсолютно не хоче прийняти програму розподілу Росії, не хоче користати єдиною ефективною зброєю для розбиття імперії і укоськання її імперіялізму. Щож дивного, що Росія пухне як ропуха і росте як на дріжджах! Ні при чім тут неможливість наїзду Росії з Заходу чи зі Сходу, ні при чім простори імперії. Причина зросту російської небезпеки — в індолентції західної політичної думки.

Так само коли німецька інвазія 1918 року не вдалася, то причиною — це хіба вже всім ясно — була не мілітарна сила розгромленої і військово не існуючої Росії; невдача інвазії Росії мала за причину західну військову силу, яка не допустила до упадку нової большевицької імперії, як у 1905 р. вратувала від упадку царат. В 1941-45 рр. відіграла роллю та сама причина, а головню — знову індолентна політика націонал-соціалізму, головню на Україні, в Польщі і в Балтиці. — яка не захотіла ставити ставку на свободу уярмлених народів, лише поставила на „нову білу Росію“ з Власовим... Те саме й тепер роблять політики, які ігноруючи Україну й інші свободолобні нації, ставляють на політичного всеросійського трупа Керенського. Ні, легенду (дуже приємну москалям) про неможливість поконати Росію — треба залишити, це лише легенда. Можна говорити про небажання Заходу розвалити московську потвору.

Чи це причина до розпачі з нашого боку? Ні, хоч факт цей надзвичайно сумний, тим не менше не управляє нас до жадного капитулянтства чи зневіри. Супроти цієї байдужности чи ігноранції Заходу, — можемо повторити те, що писав в останнім зшитку, що вийшов в кінці серпня, на передодні війни, львівський „Вістник“. Він писав: „Українська проблема, як проблема міжнародного значіння росла і вибивалася на верх серед найбільш несприятливих умовин. Ні часи найбільшої потуги царату, часи його союзу з двома найбільшими демократіями зах. Європи, ні часи підтримки тими

демократіями російської контрреволюції на Україні, ні часи Рапаля (німецько-російської приязні в 1920-их рр.), або загравання Франції з СРСР — не ліквідували цієї проблеми. Не потраплять цього й «які посуви Сталіна чи Гітлера». І далі: „Не доводиться говорити — через ту чи іншу хвилину міжнародню конюнктуру — про ліквідацію української проблеми...

Лише Україна мусить видати людей, які поставили би цю проблему співмірно з її величиною, людей, не манекінів” („Вістник”, 1939, кн. 9, стор. 676-677).

По десятих літах ці твердження можна повторити.

Особливо часто й неустайно треба би повторити останню фразу...

В. Коваль

Диверсія московського імперіялізму

Російська біла еміграція, що перебуває в Європі й Америці, на папері голосить своє анти-большевицьке наставлення. Однак, коли йде про імперіялістичний бік московської червоної імперії, то політика російських чорносотенців у всьому збігається з сьогоднішньою „генеральною лінією” кремлівських верховодів. Як одні так і другі не тільки за збереження кордонів „єдиної неділимой”, а й за їх поширення.

Російська біла еміграція, виступає тільки проти большевицького режиму, але ніколи проти імперіялістичних загарбань Москви. Це і є причиною того, що чорносотенці закордонно уникають співпраці з народами, які прагнуть побудувати справедливий лад на сході Європи. Навпаки, вони в різних завуальованих формах створюють „Союзи”, „Ліги” й „Об'єднання”, підставляючи в них „представителів” від різних народів, що нібито, крім Росії, нічого не бажають. Виходить так, ніби самі ті народи просяться під „опіку старшого брата”. Мало цього, російські агенти, мов та гусінь, розповзлися по скупченнях емігрантів різних національних груп. Вони вивчили мови тих народів, увійшли в довіря їхніх середовищ і там провадять підривно роботу.

Для нас українців, російська агентура приносить багато шкоди, бо вона насамперед спрямована на розбиття українського національного фронту. Недолугі „політики” російської чорносотенщини, типу Чухнова, з їхнім „не било, нет і бить не может”, нам не страшні. Небезпечні чухнови там, де вони діють під машкарою „українських патріотів” або одягаються

в плащик „дурачка малороса”. Коли приглянемо до національних груп литовців, латишів, естонців, або сербів, то побачимо, що російська агентура гніздиться і в тих середовищах. Якраз серед тих народів, москалі пляномірно проводять анти-українську роботу. Ззовні вони ніби належать до названих народів, насправді ж це чистокровні „великороси”, що в силу тих, чи інших обставин, були опинилися в межах балтійських держав, чи на Балканах.

Тепер в наслідок еміграції, вони потрапили за кордон, як національні одиниці тих народів. Там де їм вигідно, вони називають себе литовцями, чи естонцями, але, коли мова йде про розподіл „єдиної неділимой” вони відразу стають ворогами націй, довгі роки в яких користали з притулку й гостинності. Тимто московські іхтіозаври з такою їдкою накидаються на АБН. Російсько-большевицька, як і російсько-емігрантська „наука”, фальшуванням української історії намагається вмовити світ, що не українці створили Україну, а москалі. Як червоні так і білі московські імперіялісти, весь період Київської Русі приписують російському народові. Пізніший період в культурному розвитку України, як одні так і другі, також підтасовують до російської культури. Так, напр., наші старовинні пам'ятки, як Печерська Лавра в Києві й інші, ще у 1948 році в німецькому журналі „Гойте”, були висвітлені, як культурні твори російського народу. Подібних „наукових” обгрунтувань можна навести дуже багато.

Та хід історичних подій на сході Європи й актуалізація українського питання на між-

За Россию!

За Россию!

Календарь-Памятка

на 1948 год

Женева

Национально Трудовой Союз
(Российские солидаристы)

Эмблемой Союза является родовой знак Святого Владимира, принесшего нам свет христианского учения. Это — символ первых строителей нашего Государства, которые, разойдясь по всем концам Российской земли, создали ее единство.

Тризуб можно найти на монетах Св. Владимира, Ярослава Мудрого, на кирпичках Десятинной Церкви, в Гродненской и Суздальской землях, в Киеве, в Суздаде, в Риге, в Полоцке, в Нежине, в Дорошине-на-Буге, в Галичине...

Этот символ — голос прошлого, зовущий заплатить наш долг своему будущему. Сейчас это знак Национальной Революции. Им сигнализируют друг другу россияне о грядущем дне освобождения.

Под сенью его мы построим новую жизнь в Национальной России и осуществим вековые чаяния Российской Нации: вольный труд, свободу, социальную правду и социальный мвр.

Кліша „Календаря Памятки” випуску „Національного Трудового Союзу”

обновить иссякшую жизнь современного человечества. Русский всечеловек как носитель нового солидаризма — единственный, кто может освободить человечество” (ст. 14).

Як бачимо, різниця між російським і німецьким нацизмом полягає тільки в назві місіонерів. Німці називали себе „надлюдьми”, а московські нацисти звать себе „вселюдьми”.

В цих „ідеях” немає й мови про рятування російського народу від большевизму, а говориться лише про „місію” росіян в рятуванні всього людства.

Запитаємо біло-емігрантів — від кого?

Російські большевики прагнуть того самого, тільки під іншою покришкою: „даймо міровую революцію”. Чи треба ліпших доказів, що російські большевики і біло-емігранти тільки доповнюють одні одних?

І далі:

„У нас создается веками какойто еще нигде не бывший, высший культурный тип, которого нет в целом мире — тип всемерного боления за всех... Он хранит в себе будущее Росії”.

Про наслідки цього „боления за всех”, хіба не знають тільки американські комуністи; та даремний труд чорносотенців переконати в цьому народи, що були поневолені колишньою царською й демократичною, а сьогодні

народньому форумі йде таким швидким темпом, що московські агенти часом тратять голову й доходять до абсурду. Сьогодні, коли українська справа помимо шаленого спротиву червоних і білих, набуває міжнародної ваги, останні кидаються на всі боки, щоб „задовольнити вимоги українських сепаратистів”. З приводу цього в колах московської еміграції визріла „геніяльна думка”. Столицю майбутньої Росії перенести з Москви в Київ, чим задовольнити амбіцію „українцев”, які кажуть, що Київ „мать русских городов”.

В цьому напрямку започатковано й відповідну пропаганду. Так у Німеччині виготовлено спеціальний значок — на тлі російських національних фарб начеплено український герб — Тризуб. Москвалі відцуралися свого двоногового орла лише на те, щоб пошкодити українцям. Достосовується до цього й відповідну літературу. У 1948 році російські солідаристи з т. зв. „Національно Трудового Союзу” випустили в Європі спеціальний „Календарець Памятка” (подаємо клішу з його сторінки). „Памятка” обіймає 94 сторінки, на яких пропагуються „ідеї” майбутньої Росії під тризубом Володимира. Як написано в Календарці, ці „ідеї” свого часу знайшли повну підтримку з боку „Власовского движения”.

Зразки цих „ідей” подаємо нижче:

„Росія не сегодняшняя, а грядущая, есть то освежающее вино, которое может

большевицькою Росією. Так виглядає московське червоно-біле мракобісія.

Завдання українців на чужині це боротьба проти злочинства московських імперіялістів, які крадуть наш державний герб, а на рідних землях осквернюють національні барви, „даючи“ УССР — червоно-синій прапор та гимн рабів. Наше завдання за межами Рідного Краю,

розкривати диверсійні заміри московських імперіялістів та говорити про це цивілізованому світові.

Тепер, коли в новому світі, а зокрема в ЗДА, маємо вже досить українських національних сил з нової еміграції, треба докласти всіх старань, щоб і тут московській диверсії дати гідну відсіч!

Б. Кравців

Два п'ятдесятиліття

(В 50-ліття заснування Револуційної Української Партії і „Молодої України“)

В 1950 році сповняється 50 років з дня заснування двох політичних організацій чи рухів, які відіграли незвичайну ролю в розвитку української політичної думки і без яких здається не було б і визвольних змагань 1917-1918 рр. і визвольної боротьби останнього часу. В історії останніх десятиліть обидві події не висвітлені належно здебільша тому, що люди, які писали цю історію, соромилися або й боялися ідей, проголошених нераз навіть ними самими напровесні чи напереломі двадцятого століття.

П'ятдесят років тому українська революційна молодь виписала вперше на своїх прапорах гасло „Самостійна Україна“. Воно нині самозрозуміле і його не бояться, ні не цураються вже Українці. Але тому 50 літ гасло це було невидальщиною, подекуди може й „нерозважним поривом“ молоді. Проголосили це гасло, що важно сьогодні ствердити, одного року і молоді Українці на СУЗ і молодь Галицької України.

* * *

Дня 11. лютого 1900 року гурток студентської молоді в Харкові заснував першу українську політичну партію на Наддніпрянщині під назвою „Револуційна Українська Партія“ скорочено „РУП“. До того гуртка основників належали між іншим такі видатні пізніше українські діячі, як Микола Міхновський, нар. 1873. Дмитро Антонович, нар. 1877, Боніфатій Камін-

ський, Михайло Русов, син Олександра, нар. 1876. Лев Мацієвич, нар. 1877 р..

Політичним маніфестом і програмою новоствореної партії стала брошура п. н. „Самостійна Україна“, що її написав в 1899 році Микола Міхновський. Цю брошуру за гроші Левка Мацієвича, який фінансував партійні видання, видано 1900 р. у Львові. (За спогадами Д-ра Лонгина Цегельського в Календарі Провидіння 1948. рукопис цієї брошури надіслав до Львова тодішній молодий харківський адвокат Микола Міхновський ще в 1899 році. Одержав її Микола Шухевич і передав її Д-ові Цегельському, який виправив рукопис і надрукував її в польській соціалістичній „Уділовій Друкарні“ у великому накладі, з якого 20.000 надруковано на тонкому папері для перепачкування на Наддніпрянщину. Як пригадуємо, місцем видання були подані — для змилення російської поліції — Чернівці).

В брошурі проголошено вперше дуже рішуче і дуже непримирно ідею самостійної України від Карпат до Кавказу. Це було не в смак багатьом із тодішніх членів РУП, мовляв, така ідея „компромітує“ український революційний рух в очах... російського революційного (треба розуміти соціалістичного) руху. РУП почала відпекуватися спочатку від брошури, більшість членів визнала своєю соціалістичну ідеологію, а дехто відпекався і від самої ідеї самостійности. Про самостійну Україну в дальших виданнях цієї партії („Дядь-

ко Дмитро”, „Чи є тепер панщина?”) вже не згадується; зміст їх — це заклик до соціальної боротьби а то й навіть терору.

Разом з тим діяльність РУП обмежилася доширенням соціалістичної пропаганди між селянством (до робітництва рупівці доступу майже не мали, бо робітництво було доменою російських соціалістів) і вона причинилася у великій мірі до зорганізування масових селянських розрухів на Україні; в 1902 році. „Нарешті — як стверджує П. Феденко у своїй статті в УЗЕ про Наддніпрянщину XIX в. до 1914 р. — світогляд партії став виразно марксістський, що й виявилось назверх у переміні назви партії на соціал-демократичну в 1905 році”.

Вже в першому році свого існування РУП почала розколюватися. За деяким джерелом вже в 1900 році відійшов від партії Микола Міхновський, що з своїми однодумцями створив Народню Українську Партію (НУП). Інші впевняють що НУП заснувалася щойно в 1902 р. В 1903 році до РУП пробували приєднатися українські націоналістичні елементи — сини польських дідачів і шляхти на Правобережній Україні, які теж у 1900 році заснували були на зразок ППС (Польської Партії Соціалістичної) з ініціативи Богдана Ярошевського Українську Соціалістичну Партію, що в 1901-1902 видавала у Львові свій орган „Добра Новина”. Але у злуці з РУП УСП була тільки кілька місяців (від червня до грудня 1903 року.). Її часопис „Добра Новина” став тоді (1903) органом міського пролетаріату РУП.

В грудні 1905 року після прийняття РУП соціал-демократичної програми відійшла від партії решта самостійницьких елементів. Більшість партії створила „Українську Соціал-Демократично-Робітничу Партію”, скорочено У-СДРП (під час визвольних змагань члени тієї партії В. Винниченко, С. Петлюра й ін. очолювали український уряд; ліве крило цієї нової партії т. зв. незалежники перейшли до советів і з „Українською Комуністичною Партією” самозліквідувалися в КПБУ, ввійшовши до неї в 1920 році). Третя частина рупівців назвала себе „Соціал-демократичною Спілкою” (або коротко Спілкою) (Меленевський, Скоропис) і приєдналася до російських соціал-демократів;

вони вважали змагання РУП до державної самостійности чи радше наділі змагання більшості РУП до „територіальної автономії”... „затемненням класової свідомости українського пролетаріату” і ставили собі завданням „допомогти створенню централізованої партії всієї Росії”...

Так закінчилися „юні дні, дні весни” Української Революційної Партії, славної колись РУП.

Але ж прапору з гаслом самостійної України не кинуту напризволяще. Ще в 1900 р. декількох членів РУП під проводом Міхновського, бачивши, що ідея незалежної України більшості партії чужа, заснує Народню Українську участю НУП й Міхновського повстала в 1906 державности, проголошує такі гасла, як „Україна для Українців” та інші. Ця партія видавала в 1905 році (у Львові) часопис „Самостійна Україна”. Під час революції 1917 року НУП злилася з Українською Партією Соціалістів-Самостійників, яка — чи не єдина в той час — вимагала проголошення самостійности України і працювала головно над зорганізуванням української військової сили. До цієї партії належали крім Міхновського такі діячі, як І. Луценко, І. Липа, О. й П. Макаренки, О. Степаненко та інші. Тут треба згадати, що з деякою участю УНП й Міхновського повстала в 1906 році перша націоналістична таємна українська організація на СУЗ під назвою „Українська Народня Оборона”, яка пробувала організувати широкі маси до збройного повстання проти Росії; УНО зліквідувала російська поліція в 1909 році.

* * *

Дуже подібними шляхами пішов і розвиток „Молодої України” в Галичині (названа так за хорватськими і чеськими організаціями молоді „Омладіна”). Про цю політичну організацію української молоді досі було мало відомо. Щойно із спогадів Д-ра Л. Цегельського, Антона Цурковського й Антона Чернецького, колишніх членів „Молодої України”, надрукованих 1948 року в Календарі Провидіння (Філадельфія) довідуємося про неї чимало цікавого.

„Молода Україна” це був ідеологічний рух, що напереломі XIX і XX століття захопив майже усю свідому галицьку молодь (різних політичних напрямків). Організація була добре

законспірованою і проводив їй „Комітет Десяти”, що назверх виступав як редакційна колегія журналу „Молода Україна”. Належали до цього комітету такі пізніші видатні західно-українські діячі: Михайло Галущинський, нар. 1878, й Лонгин Цегельський, нар. 1875 — національні демократи, Євген Косевич, нар. 1876, Володимир Старосольський, нар. 1878 і Володимир Темницький, нар. 1880 — основники і члени Української Соціал-Демократичної Партії, Остап Грабовський, нар., здається 1875 й Антін Крушельницький, нар. 1878. — члени Української Радикальної Партії, Семен Горук, нар. 1873 — член Християнсько-Суспільного Союзу, або коротко Християнських суспільників, Теофіль Мелень, нар. 1879 — соціаліст з нахилом до анархізму і ще один невідомого прізвища, який живе ще десь мабуть в ССРСР.

Ми зумисне навели дати народження і членів основників РУП і членів Комітету десятки „Молодої України”, щоб підкреслити, що одні і другі майже однолітки були дітьми однієї генерації, яка — не зважаючи на вікове відокремлення й життя в двох займанщинах доходила до тих самих ідей і в політичному русі йшла майже тими ж самими шляхами. Нижче буде мова про те, що представники обидвох рухів знайшли дуже скоро й особистий звязок.

Повсталала „Молода Україна” між студентською молоддю мабуть у листопаді 1899 року. Маніфестом чи програмою цього руху стала брошура Лонгина Цегельського „Русь-Україна а Московщина-Росія”, видана за редакцією І. Франка у виданнях „Просвіти” 1900 року і друквана у великому кількадесятьтисячному накладі (з того кілька тисяч на тонкому папері для Вел. України). Одним з ініціаторів цього руху був Володимир Старосольський, що зустрівшись ок. 1897 року у Кракові з гуртом українців римокатолицької віри, дідичівських синів з Правобережної України з польського студента став гарячим Українцем. Проводив цьому рухові, як вже згадано Комітет Десяти під головуванням Грабовського. Організація була добре законспірована. Органом руху став журнал „Молода Україна”, що виходив в 1900-1902 роках, відповідальним редактором якої був Мирон Залітач. Фактичним редактором в 1900 р. був Лонгин Цегельський.

„Молода Україна” згуртувала кілька тисяч студентської і гімназійної молоді, відбуваючи

зїзди, віча й ін. Першою великою акцією „Молодої України” було велике віче студентів-українців усіх вищих шкіл, що відбулося в липні 1900 р. у Львові. На цьому вічі проголошено вперше на Галицькій Землі гасло самостійної України (ініціатор віча і доповідач — Лонгин Цегельський). Цікаво відзначити, що про цю історичну маніфестацію — тодішче „Діло”, щоденник й орган національної демократії подало тільки коротку, несуттєву новинку. Тепло привітав почин галицької молоді, як теж гасло самостійної України проголошене в брошурі „Самостійна Україна”, виданий РУП тільки Іван Франко у своїй статті в тодішнім Літературно-Науковім Віснику, (здається таки в 1900 р.), беззастережно заявляючися за гаслами молоді. (Інтересно, що майже ніхто із дослідників Франкової творчості і розвитку української політичної думки цієї статті не відмічує, мабуть тому, щоб не „затемнити” Франкового соціалізму...).

За студентським вічем пішли широкі політичні акції, організовані — як виявляється тепер — Комітетом Десятки „Молодої України”. В 1901 р. відбулася бурхлива демонстрація студентської молоді за відкриттям українського університету, яка дала почин цілій пізнішій університетській боротьбі, і восени того ж року сецесії українських студентів з львівського університету. В 1902 ж році „Молода Україна” допомогла зорганізувати великий рільничий страйк у Галичині (пор. вище страйк малоземельного селянства, проведений РУП в 1902 р. на Лівобережжі).

Але ж і сецесія і аграрний страйк стали кінцем „Молодої України”. Комітет десяти через виїзд декількох членів на інші університети перестав фактично існувати. Акція за аграрним страйком довела до ідеологічного розламу. „Соціалні демократи серед лідерів „Молодої України” — пише у своїх спогадах Д-р Цегельський — уявили собі, що все галицьке село дозріло до пролетарської революції і готове вступити в лави соціал-демократії” і намагались накинути свою ідеологію всій Молодій Україні”. Комітет десяти розпався, члени його почали активізуватися в своїх партіях. Перестав виходити в 1902 році і місячник „Молода Україна”. Трохи довше — до 1904 — проіснувала подібна організація (теж „Молода Україна”) на Буковині.

Тут треба згадати, що з самого початку існування і РУП і Молода Україна вдержували дуже жваві звязки. Про друкування брошури „Самостійна Україна” у Львові ми вже згадували. Заходом членів „Комітету десяти” надруковано у Львові і дальші брошури РУП: „Чи є тепер панщина”, „Дядько Дмитро” та інші. Деякі із членів цього комітету, як Володимир Старосольський, стали членами закордонного комітету РУП, коли вона стала соціалістичною партією. Звязки з РУП (друкування брошур, перевіз видань на Україну) вдержував у 1900-1901 гурт осіб з Комітету десяти (Горук, Цегельський, Старосольський і Темницький). З 1900 року почали приїздити до Львова й діячі РУП та інших партій: Дмитро Антонович, Володимир Винниченко, Володимир Дорошенко, Микола Міхновський, Маріян Меленевський, Симон Петлюра, Михайло Русов, Олександр Скоропис-Йолтуховський та багато інших. Їздили теж і члени „Молодої України” на Наддніпрянщину: В. Загайкевич, В. Темницький і В. Старосольський. На вимогу РУП члени „Молодої України” навязали звязки з російськими революційними партіями, допомагали перевозити через кордон революційну літературу, зброю, динаміт тощо. Переводили і переховували теж російських революціонерів. Виходило не раз таке, що — як пише Л. Цегельський — він, національний демократ, допомагав колись переходити кордон Троцькому...

* * *

Так, починаючи гаслами про конечність існування самостійної України, і співпрацею деяких своїх відламів із російськими соціалістами, здебільша противниками тієї самостійності кінчаючи, перестала існувати і „Молода Україна” — 1902 року і РУП — 1905 року. Але ж проголошена обидвома рухами чи організаціями ідея не забулась, не вмерла. Прапор із виписаним у 1900 році гаслом самостійної України підняла згадана вище Народна Українська Партія під проводом Міхновського й Українська Народна Оборона на Наддніпрянщині і теж галицька молодь в своїх організаціях, що слідували за „Молодою Україною”, що й виявилось в рефераті Дмитра Донцова, члена РУП й УСРДП, у Львові про „Сучасне політичне положення нації і наші за-

вдання” і в резолюціях студентських віч напередодні першої світової війни.

Без РУП і без „Молодої України” та їх гасла української самостійності не було б і УСС і Січових Стрільців, і Революції 1917 р. і самої української державности років 1917-1920. В організації згаданих військових формацій, як теж в організації перших українських полків на СУЗ прийняли активну участь в першій мірі колишні члени „Молодої України”. Головним речником й організатором української військової сили на Наддніпрянщині став ідеолог РУП, пізніше НУП й Партії Українських Соціалістів-самостійників, Микола Міхновський. За його почином повстав у Києві „Український Військовий Клуб ім. Павла Полуботка (після наради вояків кийівської залоги 29 березня 1917), що вже в квітні зорганізував 1-ий Український Козацький Полк ім. Богдана Хмельницького (3,000 людей) і в травні скликав перший Український Військовий Зїзд. Пасивний спротив чи неохота тодішньої соціалістичної більшости в українських урядах не дозволили завершити організації українського війська — тієї життєвої конечности молодій українській держави. Почин Міхновського (теж і Вячеслава Липинського) реалізував потому Симон Петлюра, голова Українського Військового Генерального Комітету, вибраного на першому Військовому Зїзді (членом Комітету був і М. Міхновський), потому генеральний секретар військових справ і з листопада 1918 р. Головний Отаман українського війська. Але Петлюра став гарячим подвижником військової справи вже після безповоротної втрати багатьох можливостей, що існували в перших місяцях революції.

Видатну роль відіграли колишні члени Молодої України і члени РУП в таких організаціях як Загальна Українська Рада і Боева Управа, як теж у Союзі Визволення України під час першої світової війни, який був організатором перших українських дивізій: Сіро- і Сіньо-жупанників.

Про величезну роль обидвох організацій в розвитку української політичної думки може свідчити самий тільки перелік імен членів РУП і Молодої України. Належали до них такі діячі: Антонович Дмитро, Винниченко Володимир, Гаврилко Михайло, Галаган Микола, Галуцинський Михайло, Гмиря Микола, Голи-

цинські Євген і Катерина, Грінченко Настя, Грабовський Остап, Горук Семен, Донцов Дмитро, Дорошенко Володимир, Дятлів Петро, Жук Андрій, Загайкевич Володимир, Камінський Боніфатій, Коллард Юрко, Косевич Євген, Крушельницький Антін, Лівницький Андрій, Мартос Борис, Мацієвич Лев, Меленевський Маріян, Мелень Тесфіль, Міхновський Микола, Пелтюра Симон, Порш Микола, Русов Михайло, Скоропис-Йолтухвський Олександр, Старосольський Володимир, Ткаченко Михайло, Романович-Ткаченко Наталя, Темницький Володимир, Цегельський Лонгин, Чернецький Антін та багато інших.

Ідеологом РУП був, як ми вже згадували, Микола Міхновський. Ідеологом Молодої України був Лонгин Цегельський, автор брошури "Русь-Україна а Московщина-Росія" (1899), один з членів Комітету Десяти МУ, редактор

„Молодої України”, потому: член Галицької Націонал-Демократичної Партії; посол до австрійського парламенту і галицького союму; член Загальної Української Ради і Боевої Управи (1918); державний секретар внутрішніх і потому закордонних справ ЗУНР (1918-1920) та Голова Західно-Української Дипломатичної Місії у Вашингтоні.

* * *

РУП і Молода Україна своєю самостійницькою діяльністю, передусім пропагандою гасла самостійної України підготували в дальшому ґрунт для революційної діяльності 30-их і 40-их років і теж для сучасної визвольної боротьби УПА в краю. Бо ж і сьогодні ще йде боротьба за реалізування гасла, що його виписали обидва рухи на українських прапорах 50 років тому — за самостійну Україну.

Стратегічне положення в Європі

У 1949 р. військові знатоки та політики у Парижі били на сполох, що совітська армія продовж 3-ох днів — з моментом вибуху війни — перемаширує до берегів каналу Ля Манш. У Лондоні переконували флегматично, що не швидше це станеться як у 1950 р. У Вашингтоні, що в політиці закордонній виявляє найбільшу дозу здержаности та нерішучости, вперто мовчали. Вашингтон вірний засаді — не датися спровокувати.

Слід відмітити, що світовополітичне положення у 1950 р. не то що покращало, але навіпаки помітно погіршало. Отой гордійський вузол, який завязав Сталін, Рузвелт і Черчіл затіснюється щораз то більше й не має сьогодні сили, щоб його розв'язати, цетерум цензео, це єдина можлива операція!

Прийде отже до війни — чи ні? Який буде її перебіг? Що буде з Європою? Чи стане вона полем бою, чи деінде розіграється нова драма народів. Виринає питання чи третя світова війна — вестиметься у серці континенту в Європі, чи взагалі в цілому світі? Чи це буде війна

сухопутня, морська, повітряна, чи вкінці атомна бомба стане панівним генералом?

Великодержави на посіях стараються добути чи побудувати нові стратегічні важливі бази всюди де це лише вказане. Якщо в ході цих пошуків і озброєнь одна з ривалізуючих сторін прийде до переконання, що вона добула перевагу над противником, тоді небезпека, вибуху війни буде **неминуча й близька!** Що обидві сторони Захід і Схід готуються, мовляв, до оборони, а не до війни зачіпної, це факт. Гарячкові поїздки дипломатів, переставлення генералів і маршалів на підготовчій війнній шахівниці, збільшення тут і там військової продукції, ось симптоми назрівання війни між демокліберальним світом, а тоталітарною Росією. Дня 7. листопада 1949 р. Москва іменувала маршала і „героя вітчизняної війни” Константина Рокосовського міністром оборони Польщі та головнокомандуючим польських збройних сил. Це подія без прецеденсу! Адже ж чужий громадянин міністром оборони та шефом генштабу. Роля Жимєрські не відіграє уже жадної ролі в Польщі. Сталін звільнив Рокос-

Група рейдувочої частини УПА — вересень 1947

совського від обов'язків маршала советської армії на „прохання” польського уряду. Захід не витягнув із цього факту консеквенції, хоч і в Лондоні і у Вашингтоні добачуються в цьому виразну підготовку Советів до агресивної війни.

Це саме можна б сказати й про факт опанування Москвою Китаю. Адже ж факт, що китайські комуністи за виразною військовою допомогою Москви завоювали Китай — це теж доказ, отої консеквентної підготовки Советів до завоювання світу. А захід? Лондон уже визнав уряд комуністів, а Вашингтон зробить це небаром.

Яке відношення потенціальних збройних сил

між Заходом і Сходом під сучасну пору? Не можна скривати факту, що Захід як слід оцінює силою потугу Сходу, зокрема Советського Союзу, але тільки на суші.

* * *

Бувший американський міністр війни **Форестол** доводив документарно, що Советський Союз має „офіційно” **100 дивізій** озброєних бійців. Європейські інформації знову впевняють переконливо, що **105 дивізій!** З того 66 дивізій стаціонують в Європі, а саме: у Німеччині **18 дивізій**, в балтійських країнах — Естонія, Латвія і Лотва — **15 дивізій**, у Фінляндії —

12 дивізій, у Болгарії — 10 див., у Польщі і Румунії по 4-и дивізії, в Австрії 3 дивізії. Офіційне повідомлення з Москви спростовує, що в окупованих європейських країнах є ледви 40 дивізій червоноармійців! Англійські військові знавці доказують, що лише в Німеччині та Австрії Совети мають 1,700.000 бійців! Знову ж французи, відомі реалісти в політиці та в стратегії доказують з математичною певністю, що на периферіях Советського Союзу та в державах-сателітах, чи пак східного блоку, перебуває тепер 2,000.000 червоноармійців. Ті самі французькі військові аси оцінюють кількість червоної армії у цілому — під сучасну пору — та на всіх відтинках свого фронту — покищо без воєнного грукоту і реву гармат на 4 і пів мільйонів озброєних людей! На основі даних цієї французької розвідки майже половина цієї армії розміщена ось як: На Кавказі 35 дивізій, у балтійських державах 23 див., в тому 8 дивізій т. зв. армії ген. Павлюса з німецьких полонених вояків. У Німеччині 18 дивізій, в Україні 16 дивізій, на Криму 7 дивізій морської флоту з ген. Черевиченком, як командантом. У Фінляндії 12 дивізій, у Болгарії 10 дивізій, в Мадярщині 8 дивізій, у Польщі до 8. листопада 1949 р. 4 дивізії. (Зраз — по перебранні посту міністра війни та шефа генштабу Рокосовським, у Польщі кількість советських дивізій значно збільшилася і з кожним днем більшає). В Австрії 3 дивізії, а в Румунії та Чехословаччині по 3 дивізії.

Ефективно розчислюють 1 дивізію червоної армії на 14.000 людей. Значиться силова потуга червоної армії на вище названому фронті рівняється 1,988.000 бійців.

Один високий військовий достойник Англії впевняє, що було б похибкою думати, а ще гірше вірити в те, що це найкращі дивізії червоної армії, які тепер є на периферіях Советського Союзу. Еліта червоної армії знаходиться у Московії і вона переходить ґрунтовний — фаховий вишкіл — очевидно військовий. Якщо узяти до уваги останні перегрупування маршалів у Советському Союзі — та поворот політруків до червоної армії — то зайве наводити будьякі аргументи на цю тему.

Покищо на військовій шахівниці розставлені поодинокі червоні маршали ось де: Марш. Рокосовські перенесений з Білорусі до Польщі. Маршал Жуков командує полудневою армією

в Одесі, марш. Баграмян — піклується перевишколом кавказької армії, а марш. Малиновські має переважливє завдання на Далекому Сході, марш. Тимошенко в Ташкенті. Згідно з пляном нового перевишколу (мабуть інструкторами є німецькі штабові старшини) поодинокі армії повинні бути господарсько та організаційно так зорганізовані, щоб на випадок війни, вони могли б бути кожнтя самостійна — (в оперативному та господарському розумінні).

ЯКІ ЛЕТУНСЬКІ СИЛИ СОВ. СОЮЗУ?

Під числовим оглядом советське летунство повинно бути дуже сильне. Правдоподібно, (чому правдоподібно? Бо всі дані в тому випадку не є точні, якщо взяти до уваги герметичну замкненість Совет. Союзу) продукція військових літаків у Сов. Союзі у відношенні до світової продукції рівняється 70 : 100! Годиться відмітити, що під сучасну пору в Сов. Союзі посилено продукується нові літаки німецького типу — т. зв. Дізенпарати. Не вільно замовчувати, що в останній війні советське летунство не відіграло великої ролі в порівнанні з летунством західних держав.

МОРСЬКА ФЛЬОТА

Абстрагуючи від підводних човнів — морська фльота Сов. Союзу незначна! І в цій діяльності ведеться посиленна та поспішна реорганізація, ну й будова нових одиниць головно у советській окупаційній зоні Німеччини. Мимоходом налічують, що Сов. Союз має поверх 200 підводних човнів.

Годиться ще відмітити, що в наслідок воєнних дій останньої війни Сов. Союз мав високоефективні знищення в осередках воєнного промислу. Залишилися тільки недосяжені бомбами і гарматними стрільнями такі осередки, як: Свердловськ, Магніторськ, Челябінськ, Перм, Орджонікідзе, Краснестурійск, та багатозакні два центри дослідів над ураном Атомград і Новосибірськ де знаходиться Інститут дослідів над космічними лучами. Уран добувають Совети в Узбекистані. (Поминаючи Німеччину та Чехію). Значиться советську воєнну промисловість знищено у 54%. З уваги на слабкорозвинену сітку шляхів, постачання воєнного приладдя з Поза Уралу і Сибіру, являється проблематичним.

ЯКА СИЛА САТЕЛІТІВ СОВ. СОЮЗУ?

Відомо, що в державах, які зараз під опікунчими крилами Сов. Союзу, йде інтензивна підготовка до певних подій, що назрівають. Оті різні чистки серед генштабів, у міністерствах військових справ, тощо, проречисто доводять, що це діється по наказу Кремля.

Та нас цікавить, який військовий потенціал можуть дати сателіти своєму патрону — Кремлеві?

Отож візьмим Югославію. Невідомо, чи рішиться стати у випадку війни по боці Заходу. Карта Тіта дуже фальшива. Югославія найсильніша поміж сателітами. Поверх 600.000 озброєних людей має вона сьогодні, а крім того народна міліція — вишколена військовими старшинами начисляє поверх 100.000 мужчин.

4-тий Корпус ген. Лекіча зі 1000.000 вояків це еліта югославянської армії. Здогадуються, що на пограниччї Італії та Австрії стаціонує 2600.000-чна югославянська армія.

Болгарія: Згідно з постановами мирового договору вона повинна мати 55.000-ну армію. Але без обиняків подається до прилюдного відома, що Болгарія начислює поверх 150.000-ну армію, з 200 військовими літаками, і сильно розбудовує морську флоту, будуючи кораблі, тощо. Крім того і в Болгарії зорганізована народня міліція з 80.000 мушчин.

Албанія має 30.000 армію, офіційно, а фактично двічі більшу. Обовязок військової служби починається з 18 року життя.

Румунія: Мирний договір дозволяє Румунії мати: 120.000 піхотинців, 5.000—артилеристів, 5000 моряків, 15.000 корабельного тонуажу та 8000 летунів — зі 150 воєнними літаками. Не має точних даних наскільки цей капацитет збільшився, але напевно і в Румунії на тому відтинку стахановщина.

Мадярщина: Вона теж згідно з мировим договором повинна б мати тільки 65.000 вояків, 5000 летунів і 90 літаків. Замітне, що у Штульвайєнберзі Совіти мають воєнну базу.

На півночі Польща — це найсильніший союзник Совітів. Згідно з польсько-совітським пактом — Совіти зобов'язалися до кінця 1949 р. змоторизувати 5. дивізії піхотинців, 2. панцирні дивізії і 1. дивізію парашутів. На основі тогож догвору ці польські військові частини можуть бути перекинені на випадок війни — на Балка-

ни, або на далекий схід. Замітне, що польську армію вишколюють старшини совітської армії. **Лінію Одра-Нісса постійно укріплюють.** Летунство Польщі узгіднено зі совітським. Польща має малу морську флоту. Пресові повідомлення подають, що в Польщі введено загальний та примусовий військовий вишкіл жінок від 18—45 р. життя. Під протекторатом Ванди Васілевської.

Чеська армія не дорівнює польській. Зрештою. Совіти мабуть теж не захоплені героїзмом чеського вояка. — Зате Скода-Заведення більше варті для Кремля, як Швейк.

Військову силу Фінляндії — як союзницю Совітів — не берім радше під увагу, не з уваги на її малочисельність, але з уваги на притаманну кожному фінляндцеві органічну ненависть до Совітів.

ЗАХІД

Америка: Очевидно північна, має абсолютну перевагу на морі та у воздуху. Зараз американська армія начислює 1.734.000 осіб. В Німеччині та Австрії має Америка сьогодні около 100.000 вояків, а в Трієсті 5.000. Дуже важну летунську базу має Америка в Форжія — Італія. Не треба брати трагічно отого малого числа американських збройних сил під сучасну пору. Пригадаймо собі, що цяж сама Америка мала в останній війні 8.300.000 вояків, а разом з моряками і летунами 11,500.000 мужви!

На Середземному Морі Америка має дуже сильну морську флоту, зокрема на водах Греції, Італії і Туреччини. Є очевидно, що Америка шаленим темпом надробляє занедбані повоєнні роки, щоб добути вирішну перевагу над східним бльоком.

Для дозброєння морської флоту Америка встановила 4-літний плян. Між иншим будеться літаконоси, що можуть узяти 3000-ну залезу чи пак вояків. Продукція літаків не досягла ще свого рівня з 1944 р. 14 великих фабрик літаків, які 1944 р. випродукували 96.000 літаків — продукують покищо 3.600 літаків місячно. Промислові знавці впевняють, що щойно під кінець 1949 р. продукція літаків у Америці осягнула такийже самий капацитет, що і в 1944 р. Те саме з повзами!

Правдоподобно Америка має тільки около 600 атомових бомб. Одначе у січні 1948 р. по-

становлено у Вашингтоні цю продукцію **подвоїти!**

Найважливішим союзником Америки на Європейському континенті — є Англія. Це тим важливіше, що либонь оборону Європи Америка задумує у деяких випадках доручити європейським державам.

В тій цілі їй заключено атлантийський пакт. В одній з клявзуль того пакту точно підкреслено, що до кінця 1950 р. держави — сигнаторі цього пакту мусять бути всеціло озброєні, щоб **могли оборонитися перед агресією Советського Союзу.** (На маргінесі слід завважити, що вперше в історії дипломатично-мілітарних актів вставлена теж клявзуля, яка зобов'язує Америку поспішити зі збройною допомогою прим. Італії — чи Норвегії, якщо одній із сигнаторів пакту грозить комуністичний переворот із нутра.)

Але вертаючи до Англії, годиться підкреслити, що так ця європейська держава, як і теж Америка поповнили обидві кардинальну похибку, а саме: **Рапідну демобілізацію своїх армій.** В Америці перестерігав Білий Дім перед шкідливістю демобілізації Катон політичної опінії редактор **Теодор Ліпман.** Він у грудні 1947 р. писав: „**Навіщо ми розброюємося, коли Світи зброяться?**”

А в Англії? Від літа 1947 — до березня 1948 р. здемобілізовано англійські збройні сили з **1,297.000 — на 760.000!** Зараз збройні сили цієї держави оцінюють на: **40 дивізій піхотинців, 1 бригада панцирників—повзів, 1 бригада парашутів і говориться про організацію і вишкіл 1. корпусу з призначенням для експедиції в Європі.** У Трієсті має Англія 5000 вояків. В Австрії та Німеччині здебільшого зєднання поліційного вишкільного характеру.

На другому місці стоїть **Туреччина.** Ця держава виявила неабияку політичну мудрість після війни, бо не перевела демобілізації — хоч у війні була тільки у поготовлі. За допомогою Америки Туреччина перевела основну реорганізацію своєї армії і перевишкіл. Укріплення для оборони Босфору та Ізміру на викінченні.

Збройні сили **Франції** під сучасну пору оцінюють на 600.000 вояків. На жаль зараз Франція розпоряджає лише 7-ми панцирними зєднаннями. Летунство не дуже то сильне. Зараз йде посилення і пожвавлена праця для укріплен-

ня ліній Мажіно. У Німеччині та Австрії є 80,000 французьких вояків. За допомогою Америки до серпня 1949 р. Франція озброїла модерно 40 дивізій.

ІТАЛІЯ

Мировим договором обмежено збройні сили Італії на 250.000 вояків і 350 літаків. Все ж таки в Італії заведено знову загальний обов'язок військової служби. Шеф. ген. штабу — ген. Орляндод з уваги на недавню ще комуністичну небезпеку в Італії підвищив у 1948 р. це число до 360.000. Замітне, що зараз Італія має 20.000 (разом 70 тисяч) карабінерів більше, як перед війною. Організується 100-тисячна погранична сторожа.

За допомогою Америки постійно розбудовується летунство і морську флоту. В Удіне має Італія переважну частину збройних сил, Значиться на своєму північносхідному кордоні.

Ця база є у тісному зв'язку з американсько-англійськими збройними силами у Трієсті — 10.000 вояків, що знову є мостовим причіпком для тих двох держав зі своїми зєднаннями на Адрійському Морі.

Кілька слів про мілітарну силу т. зв. — Бенелюкс — держав. **Бельгія:** реорганізує свою 65-тисячну армію. **Голяндія** має 150-тисячну армію, але з того в Європі ледви 30.000.

Збройні сили **Данії, Норвегії та Швеції** повинні бути зєднані на випадок совітської агресії. Швеція має півмільонову армію. Багато говориться про те, що у Швеції Америка та Англія будують летунські бази.

При обговоренні збройного потенціалу Заходу слід відмітити, що вище наведені цифри **далеко невірні.** Чому? Америка з розмислом не хоче подавати правдивих даних, щоб не депремувати публичної опінії жахіттям нової війни.

Всежтаки синтезуючи повище скажемо: **Світи мають зараз перевагу на суші, а Західні держави на морі та у воздуху, а зокрема супрематія Америки у війні атомовою бомбою!** Історичні досвіди виявили, що вирішним моментом у війні є таки, як говорив Наполеон — нафта, нафта — і ще раз нафта. Значиться морські і повітряні сили. Одначе це не правило! — бодай не мусить бути! Чи інакше, ці правила не мусять повторятися.

* * *

Колиж повинна початись нова війна? Слід відмітити, що в політиці діють крім раціональних чинників теж ірраціональні! Це значить — Сараєво 1914 р. — це ірраціональний чинник.

Що війна прийде це безспірний факт. Два супротивні ідеологічно-політичні світогляди, дві супротивні господарські системи, які себе взаємно виключають — в сумі це гордійський вузол, якого ніяк не розв'язати при столі, а тільки на побоевищах прийдеться його розтяти! Донедавна ще деякі американські політики — державні мужі доказували, що існують три можливості розвитку великої міжнародної політики.

1. Перша — це міжнародне заспокоєння і разом перспектива кількох десятків літ тривкого миру.

2. — Друга можливість: Зудар східного світу зі західним, точніше — большевизму — з демократією. Значиться фронтальна війна двох б'локів у стилі 1914 — чи 1939 рр. Стверджуємо, що зараз ми входимо в період партизанських — домових воєн — **УПА в Україні**, рух спротиву в Польщі, Балтійських державах і на Балканах — плюс — своєрідна партизанська дипломатія! Цей розвиток у своїй останній фазі мусить закінчитись тільки загальною збройною **КОНФЛЯТРАЦІЄЮ**.

3. Третя можливість — контрреволюція і віднова домашньої війни в **Совітському Союзі** не вдержує сьогодні критики. Мирна еволюція в нутрі ССРСР. у напрямку лібералізму і демо-

кратизації в стилі Великої Британії чи Америки з процесом щораз то більшого усамостійнення поодиноких членів імперії, в ССРСР виключена. Так само виявилось, що порозуміння — компроміс між большевизмом і демократією — **ЦЕ УТОПІЯ!** Сучасний світ може бути один — неподільний: Він буде або демократичний, або комуністичний — **терцієм нон датур!** Обидві сторони мають у собі інгерентний, невідхильний внутрішній примус поширювання та експанзії! Діє тут соціологічна закономірність супроти якої є цілковито безрадні й поодинокі і збірні всі політики та всі конференції сучасної доби.

Отже як висновок — можна передбачити швидкий уже прихід нового періоду важких міжнародних кривавих заворушень, значиться **світової війни ч. III.**, дарма, що вона буде розграватися в небувалих досі формах і фронтах.

Для українського народу війна не є виключною ставкою, а лише сприятливою нагодою.

Завітна мета укр. Нації — це Самостійна Соборна Українська Держава, яка мусить стати дійсністю.

Визвольна — національна революція народів, поневолених Москвою, мусить перемогти!

Без уваги, чи буде війна скоро чи ні, **ідея свободи мусить перемогти рабство й насилля!**

Як довго ідея свободи народів і людини не переможе на руїнах большевицько-московської тюрми народів і доки не зникне кошмарний комунізм, доти Захід не матиме спокою, а світ миру.

В. Качмар.

Справлення похибок:

В попередньому числі „Вісника” за листопад—грудень 1949 р. трапились в текстах поодинокі похибки, за які прохаємо вибачення та справляємо як слідує:

1. В статті „Нова зміновіховщина” — Д. Д., ст. 8, друга колона, 25 рядок згори сказано, що: „...прогресисти, це термін, яким прикриваються всі протибольшевицькі акції...”

Має бути: „...прогресисти, це термін, яким прикриваються всі про-большевицькі акції...”

2. В точці 2, Резолюцій III-го Зізду ООЧСУ має бути:

Третій Зізд ООЧСУ висказує своє переконання, що ЗДА, під сучасну пору є єдиною си-

лою, яка може успішно спротивитися навалі тоталітарного комунізму, що загрожує...

3. Наголовок Звернення п. Е. Ляховича має бути: Звернення Голови Організаційного Трибуналу до III-го Зізду ООЧСУ.

**ДОРОГОМУ ДРУГОВІ — КОМАНДИРОВІ
УПА ТА ЧЛЕНОВІ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ООЧСУ
ЛЕВОВІ ФУТАЛІ І ЙОГО ДРУЖИНІ ГАЛІНІ,
з дому ДУБРИЧАК — з нагоди їх вінчання дня
21. січня ц. р. в Нью Йорку — складають най-
щиріші побажання**

**Головна Управа ООЧСУ
та Редакція „Вісника”**

III. ОСНУВАННЯ ІНІЦІАТИВНОГО КОМІТЕТУ В ДІТРОЙТІ, МИШ.

На громадській нараді міста Дітройту, дня 1. січня 1950 р., рішено оснувати Відділ ООЧСУ в Дітройт, Миш. Для цієї цілі вибрано окремих Ініціативний Комітет, на чолі якого став мр. Михайло Дужий.

В нараді взяв участь організаційний референт Централі д-р Р. Борковський, який доповідав присутнім про завдання ООЧСУ та про пляни Головної Управи ООЧСУ.

* * *

IV. СТВОРЕННЯ ГУРТКА ВИВЧЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОБЛЕМ ПРИ ВІДДІЛІ ООЧСУ В НЬЮ ЙОРКУ.

Дня 24. грудня 1949 р. відбулись основуючі збори Гуртка Суспільно-Політичних Проблем при нью-йоркському Відділі ООЧСУ.

Організаційний референт Головної Управи ООЧСУ виголосив доклад про потребу суспільно-політичної освіти та про методи праці Гуртка. В живій дискусії, в якій брали участь майже всі присутні (25 осіб), заторкнено ряд проблем, звязаних із працею Гуртка.

Головою Гуртка вибрано студента філософії п. Івана Кобасу.

* * *

V. СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМІСІЇ ПРИ ГОЛОВНІЙ УПРАВІ ООЧСУ

Згідно задуму і рішення Головної Управи ООЧСУ відбулось дня 31. грудня 1949 р., в домі ООЧСУ в Нью Йорку перше засідання новоствореної Освітньої Комісії, на якому намічено плян праці для Самоосвітних Гуртків при Відділах ООЧСУ.

На основі цього пляну Освітня Комісія рішила організувати два роди Гуртків:

1. **Нижчий тип Гуртків** — який охоплював би членів ООЧСУ без огляду на освіту, бажаних до таких Гуртків належати.

2. **Вищий тип Гуртків** — який охоплював би членів ООЧСУ, які мають щонайменше середню освіту, або є доволі розвинені і зрілі в самоосвітній праці.

Програма для нижчих Гуртків має охоплювати такі проблеми:

1. Українознавство (історія, географія, література, нац. економіка).

2. Основні проблеми американської історії, культури й державного устрою.

3. Основні поняття світогляду й ідеології.

Програма для вищих Гуртків:

1. Проблеми історично-географічно-політичні.

2. Суспільно-політично-ідеологічні.

3. Проблеми соціально-національних революцій.

4. Технічно-економічні та громадсько-правні.

5. Українські теоретики й розвиток національно-політичної думки.

6. Національно-визвольна боротьба народів на протязі століть.

7. Історія і роля Церкви в житті української нації.

Освітня Комісія випрацює в найкоротшому часі реферати на поодинокі теми та розішле їх до усіх Відділів як орієнтаційний матеріал.

Члени ООЧСУ можуть довільно працювати над поодинокими темами і розробляти їх в Самоосвітних Гуртках при дотичних Відділах ООЧСУ.

Головна Управа ООЧСУ.

Новий Відділ ООЧСУ в Картерет, Н. Дж.

Дня 8. січня 1950 р. відбулись основуючі збори Ініціативної Групи української громади міста Картерет, Н. Дж. на яких оформлено черговий новий Відділ ООЧСУ та вибрано його управу.

Збори відкрив п. Т. Дреботій та привітавши приваних, зокрема представника Гол. Управи ООЧСУ д-р М. Сидора, пояснив, що за його

почином оснувалась в Картерет Ініціативна Група із завданням оформити правно Відділ ООЧСУ.

В дальшому п. Т. Дреботій підкреслив значення і потребу організованої праці українського громадянства в ЗДА в сучасну пору, що є передумовою виконання цих всіх завдань

і обов'язків, до яких зобов'язує нас визвольна боротьба українського народу на рідних землях.

З черги д-р М. Сидор в змістовній доповіді розповів про генезу постанови ООЧСУ, її основні завдання і цілі та ідеологічні заложення.

ООЧСУ — говорив бесідник — постала ще в 1946 р., щоб нести моральну і матеріальну допомогу воюючій Україні, зокрема УПА, та поборювати безбожницьку матеріялістичну ідеологію комунізму.

ООЧСУ є організацією американських українців, членом якої може бути кожний українець та американець українського роду, що не є комуністом і не діє на шкоду ЗДА і українського народу.

Після доповіді д-ра М. Сидора та переведення впису в члени ООЧСУ, приступлено до вибору Управи Відділу і Контрольної Комісії, які вибрано в слідуючому складі:

Управа:

1. Іван Глушак — голова.
2. Володимир Дитиняк — заступник голови.
3. Теодор Дреботій — секретар.
4. Степан Матлага — касієр.
5. Іван Федак — організац. референт.
6. Василь Матлага — Член Управи.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Українська Централь в Каліфорнії

15. січня 1950. Ч. 5/50 Пр.
Лос Анджелес 26, Кал.

Хвальна Редакція „В і с н и к а”
в Нью Йорку, Н. Й.

Високоповажані Панове!

В прилозі пересилаємо для дальшої передачі поштовий ордер на \$ 31.00 для Української Повстанської Армії. Гроші ці є частиною чистого прибутку з Листопадавого Свята, що відбулось тут 27. листопада 1949.

Знаємо, що переслана сума є дуже мала, але громада наша невелика й бідна, тому хай

**Подобається Вам наш журнал,
ТО ПРИЄДНАЙТЕ НАМ
НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ**

Контрольна Комісія:

Осип Глушак — голова; **Василь Хомут і Нестор Гусак** — члени.

В дальших нарадах, на внесення п. Степана Матлага, збори уповноважили вибрану Управу кооптувати, в міру потреби, додаткових референтів.

Намічено також влаштувати в найближчому часі ряд рефератів для ширшого громадянства та просити Централю ООЧСУ о прислання доповідачів.

На пропозицію п. І. Федака збори устійнили вписове у висоті 1 дол. та місячну вкладку 50 центів.

Після вичерпання дискусії та внесків і запитів, п. Т. Дреботій, як предсідник Зборів, подякував прийвним за участь в зборах, зокрема д-рові М. Сидорові за приїзд і доповідь, та візвав усіх до посиленої праці, приєднування нових членів і передплатників „Вісника” та переведення „Коляди” на Фонд Допомоги Воюючій Україні.

З вірою, що новозорганізований Відділ ООЧСУ в Картерет працюватиме якнайуспішніше, предсідник закрав збори.

Учасник

Українська Повстанська Армія прийме цей скромний дар, як символ того, що в день Державного Свята наше громадянство памятає на тих, що кривавляться тепер за відродження України.

Просимо ласкаво переслати нам потвердження перебрання грошей.

За Ваші турботи наперед складаємо Вам щирю подяку.

Інж. Л. Романяк (голова)

А. Маланяк (секретар)

**“ВІСНИК”—ОРГАН ООЧСУ
видає Редакційна Колегія
Відповідальний редактор —
Ігнат М. Білинський**

Адреса:

**O. D. F. F. U.
P. O. Box 304, Cooper Station
New York 3, N. Y.**

ЖЕРТВИ

З „КОЛЯДИ” НА ФОНД ДОПОМОГИ ВОЮЮЧІЙ УКРАЇНІ

Д-р Я. Бернадин, зібрав на листу ч. 219, в Куртіс Бей, Мд., суму \$30,50. Жертви зложили: по \$5,00: М. Шандровський; по \$2,00: А. Чекита й І. Сютрик; по \$ 1,00: Д-р Я. Бернадин, М. Бугай, С. Щербан, Б. Гудима, Ю. Солонинка, Ю. Могастирський, І. Дуда, В. Риндзяк, А. Ціздин, М. Турик, І. Сютрик, В. Ганас, Т. Колодинський, І. Тригубенко, о. Р. Ганас, П. Войтович та І. Слободян 50 центів.

П. Т. Царик, зібрав на листу ч. 218, в Балтімор, Мд., суму \$16,00. Жертви зложили: По \$1,00: Н. Н., І. Сис, Г. Іванович, П. Фоми, Ю. Корецький, П. Шулька, І. Смоляк, Р. Гаврилків і Т. Царик. Решту дрібними.

П. Д. Федорак, на листу ч. 253, в Менвіл, Н. Дж., зібрав на суму \$ 14,00. Жертви зложили: \$4,00: Д. Федорак; \$3,00: В. Ясіновський і М. Захарко; по \$1,00: П. Воробій, М. Довбуш, І. Гнідь і Ю. Ясіновський.

П. О. Брікнер і О. Семенів перевели збірку в Лос Анджелес, Кал., на листи чч. 222—226, на суму \$61,34. З того в УАПЦ (о. Маєвський) зібрано \$37,25. Жертвували: по \$3: М. Гринюк; по \$2,00: Л. Ригайло, Костенко, Вавриків, Басистий, М. Новак; по \$1,00: О. Порейко, М. Брікнер, В. Тимчук, Свифт, О. Гоголь, Кучко, Мазурко, Зачків, Вайстович, Ногаш, Н. Н., Липський, О. Внук, Джансон, Січ, Г. Кацаваль, Д-р Скегар, Поглод і о. Маєвський. Решту дрібними.

В укр.-кат. Церкві зібрано \$24,09. Жертвували: по \$2,00: О. Гоц; по \$1,00: М. Козак, Т. Ногаш, В. Шкраба, А. Василів, А. Костів, Лисак, П. Семчишин, А. Наконечний, Мордус, Анескевич, Н. Н., о. Лободич (парох), Жук, Мрозовська, Пох, Инж. Романяк. Решта дрібними.

П. І. Макар і Г. Гражківський, зібрали на листу ч. 195 „Коляда”, за участю хору при укр.-кат. Церкві в Степлтон, Стейтен Айленд, Н. Й., суму \$92,00, яку зложили: по \$5,00: А. Ласів, М. Гранківський, О. Е. М., І. Макар, Совган, Теліревський і Г. Кравчук; по \$4,00: Р. Почтар; по \$3,00: К. Гуль, М. Гуль, Машковіта; по \$2,00: Г. Гланківський, Косаревич, Білоус, Мозговий, Забеликий, Белин, Баран, Белців, Борис, Нетреба, М. Московіта, А. Магнет, Т. Соколовський, І. Гелашевський, І. Геба; по \$1,00: П. Рій, А. Геба, В. Дзера, Р. Федірка, Г. Воц, К. Левків, І. Корпан, П. Тінький, І. Берковий, І. Геба, Левкович, Н. Н., Борис, Е. Ска.

П. Б. Кормелюк з Н. Й. Ситі, зібрав на листу

ч. 192 суму \$54,00, яку зложили: по \$5,00: А. Шеклита, Н. Сосницький; по \$3,00: В. Наум; по \$2,00: М. Трипалюк; по \$1,50: Г. Мирошничок; по \$1,00: Б. Кормелюк, М. Кушнір, Носевиш, Ю. Немечук, Сирота, М. Мельник, С. Турчин, В. Труш, М. Муц, Кульчицький, Клепіщак, С. Пухер, І. Гребеняк, Коваленко, М. Стеслович, Бурко, М. Хамік, К. Влох, Люрасевич, Баричко, Павелко, В. Щербан, М. Стрик, І. Захарчук, О. Захарчук, П. Затковський, Г. Мелишенко, Г. Семенюк, Л. Рапій, Й. Язлінський, С. Гула, Я. Хміль, М. Тейлор, С. Малам. Решта дрібними.

П. М. Сидор, Н. Й. Ситі, зібрав на листу ч. 189 суму \$37,25, яку зложили: по \$5,00: С. Ковбаснюк; по \$2,00: М. Черешко, С. Волович, М. Макошук, П. Прудіус і д-р Макарушка; по \$3,00: Р. К.; по \$1,00: М. Гриковчак, Д. Павлик, М. Сидор, М. Проців, М. Минасевич, О. Хома, Л. Лаш, Городецький, Кірчак, П. Ларостов, Камінський, Левка, Зимний, Марія Тимчин, С. Голованський, М. Лельо, Т. Дура, Бановський. Решта дрібними.

П. В. Запаранюк в Ютіка, Н. Й., на листу ч. 252, зібрав суму \$27,00, яку зложили: по \$5,00: М. Худик і І. Гарайський; по \$2,00: П. Лектей, М. Гумніцький і В. Драбаш; по \$1,00: В. Запаранюк, В. Нісініцький, В. Величко, Я. Величко, Я. Лектей, Т. Богдан, О. Щур, М. Банасевич, Л. Романяк, З. Тесак, І. Бранінський.

П. Чаридчак, Торонто, Канада, від СУМ в Торонті, переслав у кан. валюті \$40,00.

П. Понятишин, Трентон, Н. Дж., \$1,00.

Союз Українок, Відділ 22 „Дочки України” в Шикаго, переслав через п-ню А. Федуняк суму \$25,00, як Різдвяний Дар для жінок УПА.

П. Боришкевич, Вільмердінг, Па., \$5,00.

П. Кунцевич, Торонто, Канада, \$10,00. Зложили: по \$2,00: Кунцевич, Курчин, Дніпренко, Піх; Чіпко й Ю. Гаврилюк \$1,00.

П. Древніцький, Шикаго, \$7,00.

Новоприбула 9-тилітня Яруся Грабовенська, з Філадельфії, Па., переслала \$3,00 з допискою: „Я маленька скиталка дістала на Різдвяні Свята 3 дол. і ці даю на УПА, бо вона бореться за те щоб я могла вернутись домів”.

НА ПРЕС. ФОНД „ВІСНИКА” зложили:

І-ий Відділ ООЧСУ в Ньюарку \$140,23.

П. Понятишин, Трентон, Н. Дж., \$1,00.

П. Вовчук, Нью Йорк Ситі, \$2,00.

УСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ СКЛАДАЄМО

НАШУ ЩИРУ ПОДЯКУ!